

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6350
Tarih : 16.07.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gıda Güvenliği Kurumunun Kurulmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili

Mus Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Tarım, Orman ve Köyşleri
Tarih: 17-7-2024	Esas No: 2/2291

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİGİ
17 Temmuz 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
17 Temmuz 2024
No: 1460004

GENEL GEREKÇE

Endüstriyel tarımla birlikte günümüzün modern tarımında tarım ilaçları (pestisitler) yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak bu tarım ilaçları kullanılırken, hem ürünün hastalık, zararlı ve yabancı otlara karşı korunması hem de insan ve çevreye olumsuz etkileri birlikte değerlendirilmelidir. İnsan ve çevre sağlığı için önem arz eden kimyasal madde kalıntılarının başında pestisitler gelmektedir. Pestisit kullanımı sadece insan sağlığı açısından değil doğal hayat açısından da büyük riskler içermektedir. Pestisit kullanılmasının bebek ve çocuklar başta olmak üzere insan sağlığı için ciddi riskler oluşturduğu, biyoçeşitlilik kaybına, toprak ve su varlıklarında kimyasal kirlilik sorunlarına yol açtığı belirtilmektedir. İnsan sağlığı açısından pestisit kullanılmasının yarattığı en önemli sorun pestisitlerin kullanım sonrası gıdalarda, özellikle de meyve ve sebzelerde kalıntı bırakmasıdır.

Günümüzde 500'den fazla çeşidi bulunan tarım ilaçlarının (pestisitlerin) toksik etkileri kimyasal yapılarına göre farklılık göstermektedir. Denetimsiz bir şekilde kullanılan tarım ilaçları, halk sağlığında; zehirlenmelere, alerjik etkilere ve kanser gibi ölümcül hastalıklara yol açmaktadır. Besinler yoluyla insanlara bulaşabilen tarım ilaçlarına anne sütünde bile rastlanmıştır.

Gıda güvenliği, birincil üretim aşamasından (bitkisel üretim, hasat, bakım, sulama, hayvan sağlığı, hayvanların aşılanması, tükettikleri yemlerin kontrolü ve nakliyatları vb.) tüketiciye ulaşana kadar tüm aşamaları kapsar. FAO'ya göre (Food and Agriculture Association of the United Nations: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü) gıda güvenliği *"gıdalarda tüketicilerin sağlığına zarar verebilecek tehlikelerin bulunmaması veya kabul edilebilir düzeyde olması"* anlamına gelmektedir. Ayrıca, *"gıda güvenliğinin tarımsal üretimden hasat, işleme, depolama, dağıtım, hazırlık ve tüketime kadar her aşamada besin zincirinin güvenli kalmasını sağlamada kritik bir rolü vardır"*

Gıda güvenliği, yani gıdaların üretim zincirinden hasat, işleme, depolama, dağıtım, hazırlığa ve tüketime kadar gıda zincirinin her aşamasında güvenli kalmasını sağlamak, yiyecekleri güvende tutmak çiftlikte başlayıp tüketici ile biten karmaşık bir süreçtir. Bu kapsam gıda zincirinin tüm yönlerini denetlemek, riskleri tespit etmek, gıda güvenliği konusunda küresel bakış açısıyla gıda güvenliğini destekleyici faaliyetlerin sürdürülmesi ve tüketicilerin sağlığını korumak için gerekli konuları kapsamaktadır. Gıdaların kalitesi ve güvenliği, tarımsal üretim, işleme, nakliye, gıda üretimi ve tüketiminin karmaşık zincirine dahil olan tüm bileşenlerin çabalarına bağlıdır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) açıkça belirttiği üzere gıda güvenliği çiftlikten sofraya ortak bir sorumluluktur. Besin zincirinde gıda kalitesini ve güvenliğini sağlamak işletim prosedürlerini ve işlemlerin amaçlandığı şekilde yapılmasını sağlamak için izleme prosedürlerini gerektirir.

Anayasanın 172. Maddesi "Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder." demektedir. Dolayısıyla, Sosyal devlet olmanın önemli bir gereği de güvenilir gıdaya erişimin sağlanmasıdır. Mevcut yasalar, yönetmelikler ve kurumlara rağmen, denetimlerin ve yaptırımların yetersizliği ve bürokratik işleyişin yavaşlığı nedeniyle gıda güvenliği sağlanamamaktadır. Küresel Gıda Güvenliği Endeksi'nin en son açıkladığı 2022 yılı sonuçlarına göre Türkiye listede Vietnam, Ürdün ve

Ekvador'dan sonra 65.3 puanla Gıda Güvenliğinde 49'uncu sırada yer almaktadır. Türkiye'de gıda güvenliğine dair yapısal çözümler sunmayan mevcut yasal düzenlemeler Gıda Güvenliğinin yeterli oranda sağlayamamıştır.

Türkiye'den yurt dışına gönderilen binlerce ürün gıda güvenliği standartlarını karşılayamadığı için her yıl geri gönderilmektedir. Başta Avrupa birliği gıda güvenliği kurumu RASFF olmak üzere yurt dışında gıda güvenliği ve denetiminden sorumlu kurumlar Türkiye'den gelen ürünleri pestisitler (tarım ilaçları) başta olmak üzere belirli kimyasalların standartların çok üstünde bulunması gibi çeşitli uygunsuzluklar nedeni ile kabul etmemektedir. Yurt dışına mevcuttaki en iyi ürünlerin gönderilmesine karşın ortaya çıkan bu iade durumları göz önünde bulundurulduğunda, zaten önemli bir kısmı çoktan iç piyasaya denetimsiz bir şekilde dağıtılan ürünlerin halk sağlığını nasıl etkilediği ve artan kanser vakalarındaki rolünün olup olmadığına dair akıllara ciddi soru işaretlerini getirmektedir.

Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine dair 5179 sayılı kanun gıda güvenliğinin sağlanmasında denetim başlığında Tarım ve Orman Bakanlığının gıda kontrol hizmetleri veya doğrulanması için yapılan işlemleri içermektedir. 5179 sayılı kanuna göre "Gıda maddelerinin ve gıda ile temas eden madde ve malzemelerin gıda güvenliği, hijyen ve kalite analizlerini yapmak üzere, Bakanlıkça yetkilendirilecek kamu ve özel laboratuvarlar kurulabilir." ibaresi yer almaktadır. Yine 5179 sayılı kanunun 14. Maddesine göre "Üretilen veya ithal edilen gıda maddesinin, sağlığa zararlı olabileceği ihtimalinin belirlenmesi durumunda, söz konusu gıda maddesinin pazara sunumu, kullanımı ve ithalatına ilişkin gerekli tedbirler alınır." ibaresi yer almaktadır. Ancak Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen gıda denetimleri, sadece gıdaların pazarlandığı aşamada gerçekleşerek sınırlı kalmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde veya özel laboratuvarlarda gıda denetimi konusunda çalışmaların olmaması veya yapılan laboratuvar gıda analizlerinin kamuoyu ile paylaşılmaması gıda denetimlerinin ne kadar sınırlı olduğunu açıkça göstermektedir. Dolayısıyla insan sağlığı açısından risk oluşturabilecek gıdaların laboratuvar analizlerinde incelenmesi ve analiz sonuçlarının kamuoyuna paylaşılması gerekmektedir.

Gıdalardaki mikrobiyolojik ve kimyasala tehlikelerin ortadan kaldırılması, gıda güvenliği konusunda mevcut sistemdeki eksikliklerin giderilmesi, bilimsel ve teknolojik uygulamalar ile gıda güvenliğinin sağlanması, gıda kaynaklı halk sağlığı problemlerin ortadan kaldırılması için kimyager, kimya mühendisi, biyolog, veteriner hekimler, gıda mühendisleri ve gıda teknikerlerinin tüm süreçte, yeterli sayıda ve etkin biçimde görev yapmasını sağlayacak, bilimsel kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde, bağımsız bir organ olarak çalışan bir Gıda Güvenliği Kurumuna ivedilikle ihtiyaç vardır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Gıdalardaki kimyasal tehlikelerin ortadan kaldırılması, gıda güvenliği konusunda mevcut sistemdeki aksaklıkların giderilmesi, bilimsel ve teknolojik uygulamalar ile gıda güvenliğinin sağlanması, gıda kaynaklı halk sağlığı problemlerin ortadan kaldırılması için kimyager, kimya mühendisi, biyolog, veteriner hekimler ve gıda mühendislerinin tüm süreçte, yeterli sayıda ve etkin biçimde görev yapmasını sağlayacak özerk yapıya sahip bir Gıda Güvenliği Kurumu kurulması amaçlanmaktadır.

Madde 2- Gıda güvenliğinin ve kalitesinin teminini, gıdalarda taklit ve tağşişin önlenmesini, gıda iş yerlerinin asgari teknik ve hijyenik şartları ile gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerin Türkiye gıda mevzuatına uygunluğunun denetim ve kontrol hizmetlerinin sağlanmasını gerçekleştirmek üzere, idari ve mali özerkliğe sahip bağımsız bir kamu tüzel kişiliği niteliğinde Gıda Güvenliği Kurumu kurulmasının gerekçesini düzenlemektedir.

Madde 3- Gıda Güvenliği Kurumunun, merkez ve taşra teşkilatının kurulmasını düzenlemektedir.

Madde 4- Gıda Güvenliği Kurumunun hizmet birimlerini ve bu birimlerin görev tanımlarını düzenlemektedir.

Madde 5- Kurumun illerde oluşturulacak olan il koordinatörlükleri aracılığı ile görevlerini yerine getirmesi amaçlanmaktadır.

Madde 6- Gıda güvenliği ve kalitesinin temini açısından Gıda güvenliği Kurumunun görev tanımını düzenlemektedir.

Madde 7- Kurumda görev yapacak personelin özlük hakkını ve uzmanlık gerektiren alanlarda veteriner hekimler, gıda mühendisleri, kimyagerler, kimya mühendisleri ve biyologların istihdamını düzenlemektedir.

Madde 8- Gıda Güvenliği Kurumunun bütçesini düzenlemektedir.

Madde 9- Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin yürürlüğe girmesini düzenlemektedir.

Madde 10- Yürürlük maddesidir.

Madde 11- Yürütme maddesidir.

GIDA GÜVENLİĞİ KURUMUNUN KURULMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Kuruluş

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı Türkiye Gıda Güvenliği Kurumunun kuruluş, teşkilât ve görevlerini düzenlemektir.

Kuruluş

MADDE 2- (1) Gıda güvenliğinin ve kalitesinin teminini, gıdalarda taklit ve tağşişin önlenmesini, gıda iş yerlerinin asgari teknik ve hijyenik şartları ile gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerin Türkiye gıda mevzuatına uygunluğunun denetim ve kontrol hizmetlerinin sağlanmasını gerçekleştirmek üzere, idari ve mali özerkliğe sahip bağımsız bir kamu tüzel kişiliği niteliğinde Türkiye Gıda Güvenliği Kurumu kurulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilât, hizmet birimleri ve görevler

Teşkilât

MADDE 3- (1) Kurum, merkez ve taşra teşkilâtından oluşur.

(2) Merkez teşkilâtı hizmet birimlerinden, taşra teşkilâtı il koordinatörlüklerinden meydana gelir.

Hizmet birimleri

MADDE 4- (1) Kurumun hizmet birimleri ve görevleri şunlardır:

a) Proje Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü: Gıda alanında uygulanan ve tamamlanmış proje ve faaliyetlerin yerinde kontrolünü yapmak.

b) Personel ve Destek Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü: Kurumun insan kaynakları politikası ve planlaması konusunda çalışmalar yapmak ve Kurum Başkanına tekliflerde bulunmak.

c) İç Denetim Koordinatörlüğü: Kurumun iç denetiminin ulusal ve uluslararası denetim standartlarına uygun yapılmasını sağlamak.

ç) Hukuk Müşavirliği: 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak.

İl Koordinatörlükleri

MADDE 5- (1) Kurum görevlerini her ilde oluşturulacak olan il koordinatörlükleri aracılığı ile yerine getirir.

(2) İl koordinatörlüklerinin sevk ve idaresinden il koordinatörü sorumludur. İl koordinatörlüklerinde gerekli sayıda personel istihdam edilir.

Kurumun Görevleri

MADDE 6- (1) Türkiye Gıda Güvenliği Kurumunun görevleri şunlardır:

a) Piyasaya arz edilecek gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerin gıda mevzuatına uygun olmasını,

b) Gıdanın tüketici açısından; üretim, işleme, depolama, dağıtım ve satış aşamalarının her birinde normal kullanım koşullarına uygun olup olmadığını,

c) Etiket bilgilerine ve/veya gıdanın içeriğinin sağlığa zararlı olabilecek etkilerine dair tüketiciye verilen bilgiyi,

ç) Gıdanın belirli bir tüketici grubu için üretilmesi durumunda, tüketicinin o gıdaya karşı biyolojik duyarlılığını,

denetlemektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Personel

Personel

MADDE 7- (1) Kurumda hizmetler 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 27'nci maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personel eliyle yürütülür.

(2) Uzmanlık gerektiren alanlarda veteriner hekimler, gıda mühendisleri, kimyagerler, kimya mühendisleri ve biyologlar Kurum personelinin yüzde ellisini oluşturur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bütçe

Bütçe

MADDE 8- (1) Kurumun geliri, Tarım ve Orman Bakanlığının bütçesinden alınan Hazine yardımından oluşur.

(2) Kurum her yıl yapacağı işlerin programını yaparak Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinden bu işler için ayrılmasını talep ettikleri ödenek tutarını Cumhurbaşkanlığına sunar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve son hükümler

Yönetmelik

MADDE 9- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Kurum tarafından yürürlüğe konulur.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.